
Introduktion

Olika studier har visat att 1950- och 60-talens invandrare var förhållandevis framgångsrika på den svenska arbetsmarknaden. Såväl sysselsättningsgrad som arbetsinkomster låg väl i nivå med den infödda befolkningen. I den första artikeln i sommarnumret av *Arbetsmarknad & Arbetsliv*, författad av **Lars Behrenz** och **Mats Hammarstedt**, studeras arbetsinkomsterna för barnen till de invandrare som var sysselsatta i Sverige 1970. Syftet är att ta reda på i vilken utsträckning de framgångar som 1950- och 60-talets invandrare uppnådde förts över till nästa generation. En jämförelse har gjorts med inkomsterna för barn till föräldrar födda i Sverige. Analysen visar att kvinnor, vars föräldrar är födda antingen i övriga Norden eller i länder utanför Europa, har signifikant lägre inkomster än sina svenska jämförelsegrupper. För män, med föräldrar födda i övriga Norden samt Öst- och Sydeuropa, återfinns liknande effekter. Resultaten, som till viss del kan förklaras av olika antal observationer i olika invandrargrupper, skulle kunna tolkas som att det förekommer olika former av etnisk diskriminering på den svenska arbetsmarknaden. Mot denna bakgrund anser författarna att det finns skäl för pessimism beträffande möjligheterna för barnen till senare års invandrare, vars föräldrar i högre grad än tidigare har en geografisk och kulturell bakgrund som avviker från den svenska.

Hösten 2000 infördes Aktivitetsgarantin för arbetslösa i Sverige. Syftet var att bryta rundgången mellan öppen arbetslöshet och arbetsmarknadspolitiska program för sökande som under lång tid stått utanför den reguljära arbetsmarknaden. I artikeln "Första året

med Aktivitetsgarantin – succé eller fiasko?", studerar **Pathric Hägglund** effekterna av deltagande på sannolikheten att få respektive behålla ett arbete. Via en matchningsmetod har en relevant jämförelsegrupp identifierats bland dem som inte placerades i Aktivitetsgarantin vid denna tidpunkt. Resultaten visar i korthet att sannolikheten att få respektive behålla ett subventionerat arbete ökar som en effekt av deltagande i Aktivitetsgarantin. Däremot bidrar deltagande inte till att öka den enskildes chanser att få ett osubventionerat arbete. För dem som får ett osubventionerat arbete ökar dessutom också risken att återkomma som arbetssökande. Författaren befarar att deltagarna i Aktivitetsgarantin i alltför hög grad förlitar sig till arbetssökande via de typiska förmedlingskanalerna, dvs förslag och anvisningar från arbetsförmedlingens personal och arbetsförmedlingens platsbank, i stället för att ta egna initiativ, exempelvis direktkontakt med arbetsgivare. Hägglund utesluter inte heller att de generösa anställningsstöden inom Aktivitetsgarantin i viss utsträckning bidragit till att tränga undan ordinarie arbetstillfällen.

I dagens debatt uppmärksammas frågan om utbrändhet och stress i arbetslivet som ett allvarligt hälsoproblem. En viktig faktor när det gäller hur väl individen klarar av en stressad arbetssituation är i vilken utsträckning hon har möjlighet till ledighet och återhämtning på sin fritid. **Gunnar Aronsson** och **Klas Gustafsson** redogör i sin artikel "Semester – fortfarande en arbetarskyddsfråga?" hur semesterledigheten i olika hög grad är en källa till återhämtning för olika grupper yrkesarbetande. De har dels

undersökt i vad mån semestern verkligen används som semester jämfört med i vad mån semesterdagar tas ut vid sjukdom – för att undvika lönebortfall – och således förkortar den längre vilan. Dels har de studerat i vad mån olika grupper av människor anger att de känner sig utvilade efter semestern. De konstaterar då att människor med besvärliga förhållanden i sitt privatliv – de som är ensamstående och har svårt att klara löpande utgifter – och också människor som har en krävande arbetssituation, oftare tar ut semesterdagar vid sjukdom än andra grupper. Det är också dessa grupper som i lägre grad känner sig utvilade efter semestern. Och skillnaderna är stora: för en ”typperson” som är lågutbildad, är ensamstående och har ekonomiska svårigheter och som dessutom har en negativ arbetssituation är sannolikheten nästan 0,5 att hon inte är utvilad efter semestern. För en annan typperson, däremot, som har eftergymnasial utbildning, är gift och utan ekonomiska svårigheter och med en gynnsammare arbetssituation är motsvarande siffra endast 0,06.

Frågan om människors ställning och ekonomiska trygghet vid varsel har på senare tid aktualiserats. Regeringen har tillsatt en utredning som undersöker förutsättningarna för att inrätta en omställningsförsäkring för samtliga anställda, såväl arbetare som tjänstemän, inom både privat och offentlig sektor. **Pär Andersson, Stefan Fölster och Per Skedinger** redogör i debattartikeln ”Omställning eller avstjälpning? Om utformningen av en omställningsförsäkring” för de omställningsförsäkringar som finns idag. Därefter ger författarna med utgångspunkt i relevant forskning sitt bidrag till hur en omställningsförsäkring ska kunna utformas på ett samhällsekonomiskt optimalt sätt. Deras förslag bygger dels på en allmän försäkringsdel, dels en individuell spardel. Författarna menar att detta system skulle undvika flera av de problem som tidigare försäkringsformer uppvisar, samtidigt som kostnaden skulle kunna hållas på en realistisk nivå.

Ulla Arnell Gustafsson
Pathric Hägglund